

Vece pismeno obrazlozilo razloge za postavljanje branilaca Milosevicu

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Iako je sudjenje Milosevicu odloženo za mesec dana da bi se omogućilo braniocima da pripremo svoj slučaj u odsustvu saradnje od strane okrivljenog, pretresno veće dalo je u pisanom obliku razloge za postavljanje branilaca uprkos protivljenju okrivljenog. Pismeni razlozi jesu potpunije obrazloženje usmene odluke pretresnog veća od 2.septembra 2004, u kojoj je navedeno da interesi pravčnosti zahtevaju postavljanje branilaca koji će zastupati Milosevica zbog njegovih stalnih i ozbiljnih zdravstvenih problema. Ovi razlozi biće razmatrani od strane žalbenog veća kada bude preispitivalo tu odluku.

Pretresno veće je u 16 pasusa iznelo dugu istoriju postupka koji je započeo Milosevicevim odbijanjem da se izjasni o krivici ili da angazuje advokata da ga brani, i kulminiralo nedavnom odlukom suda da postavi branioca. U proteklih tri godine, sudjenje je odlagano 12 puta što je rezultiralo gubitkom 66 radnih dana. 51 dodatni dan izgubljen je tokom tromesečnog odlaganja nakon završetka slučaja optužbe, što je rezultiralo u dodatnih pet odlaganja do početka iznosenja odbrane. Ovaj preterani gubitak vremena u već kompleksnom i dugom sudjenju prouzrokovan je lošim zdravljem optuženog, koji boluje od hronicne hipertenzije i bolesti srca.

Pretresno veće se osvrnulo na pozicije strana u postupku koje su ostale nepromenjene tokom postupka. Još od prve statusne konferencije održane 30.avgusta 2001.godine tuzilastvo je zahtevalo od suda da postavi profesionalnog branioca da zastupa okrivljenog ili da mu pomaze. Prijatelji suda, postavljeni da pomazu sudu u zaštiti prava okrivljenog koji se sam branio, zastupali su stanoviste da Milosevic ima pravo da se sam brani, što je islo dotle da kazu da bi, ukoliko je on zdravstveno nesposoban da se sam brani, sudjenje trebalo da bude odloženo, a on trebalo da bude uslovno pusten. Sam okrivljeni nikada nije prestajao da insistira na pravu da se sam brani, iako ne priznaje legitimitet suda i odbija ponudu za pravnom odbranom, koristivši pritom sudjenje kao platformu da predstavi svoju politicku agendu.

Pre nego što je preslo na ocenu medicinskih izveštaja, pretresno veće je istrazilo pravo okrivljenog da se sam brani. Ono je zakljucilo da je pravo da se izabere samozastupanje jedno od osnovnih prava koja su predvidjena da se obezbedi da optuzeni dobije pravicno sudjenje. Medjutim, sud je naglasio da je osnovno pravo pravo na pravicno sudjenje koje ukljucuje pravo na odbranu, dok je nacin odbrane jednostavno sredstvo kojim ce se to ostvariti. Kada sredstva vise ne sluze ostvarenju ciljeva, sud ima duznost da se umesa.

“U slucaju da samostalna odbrana dovede do rizika nepravicnosti po okrivljenog, koraci moraju biti preuzeti, u skladu sa odredbama clanova 20 i 21, da se okrivljenom obezbedi pravicno sudjenje. Ukoliko se to ne bi uradilo cilj obezbedjivanja prava na odbranu okrivljenom bio bi ponisten. Osnovno za to je obezbedjivanje da on ima mogucnost i sposobnost da predstavi svoju odbranu u potpunosti i efektivno. Ipak, to ne obavezuje pretresno veće da prihvati zelje okrivljenog da sam izvede svoju odbranu kada su njegovi kapaciteti za to narusenjeni u toj meri da bi, ukoliko bi on nastavio, postojao sustinski rizik da on ne bi imao pravicno sudjenje. Jednostavna tvrdnja okrivljenog o njegovom pravu da se sam brani ne obezbedjuje efikasnu odbranu u okolnostima kada je on ozbiljno bolestan i sprecen da se u duzim periodima bavi sopstvenom odbranom”.

Veće smatra da pravila MKSJ-a “omogućavaju četiri moguća aranžmana za predstavljanje slučaja odbrane...”. Ti načini su: 1) vršenje svoje odbrane samostalno; 2) preko branioca s tim da branilac sam iznosi odbranu; 3) iznosenje odbrane u saradnji sa braniocem; 4) samostalno iznosenje odbrane u sudnici, uz pravnu pomoc iskusnih advokata koji su van sudnice. Milosevic je vrsio svoju odbranu u cetvrtom aranžmanu, navelo je veće, isticuci da bi takodje bilo moguće za “pretresno veće da odredi ili da branilac iznosi odbranu u potpunosti ili da iznosi pretezni deo slučaja odbrane, uz dozvolu okrivljenom da učestvuje u iznosenju nekih delova licno, kao što je bila uvodna rec slučaja odbrane”.

Vece je nastavilo: "Iznad svih ostalih razmatranja, usvojeni aranzman bi trebalo da bude onaj koji ce obezbediti ne samo da postupak bude sproveden pravicno, nego i da se fer sudjenje okonca. Ne moze se tolerisati da bilo ko protiv koga su optuzbe tako ozbiljne kao optuzbe protiv ovog okrivljenog bude sudjen nerazumno dugo ili, jos gore, da optuzbe ostanu nerazresene".

Osvrcuci se na slucajeve drugih medjunarodnih i nacionalnih krivicnih sudova, vece je zakljucilo da jurisprudencija podrzava nacin na koje ono tumaci Statut MKSJ-a - da pravo na samozastupanje nije apsolutno. U zemljama kontinentalnog prava, kao sto je Srbija, odbrana je obavezna ukoliko se sudi za delo za koje se može izreæi kazna u trajanju od preko 10 godina zatvora. Veæe je smatralo da su razlozi za ovo ubedljivi: "U slucajevima u kojima je sloboda okrivljenog u pitanju, pravo na pravicno sudjenje, koje ukljucuje pravo na adekvatnu i efektivnu obranu, u stvari stvara obavezu za državu da obezbedi da okrivljeni bude zastupan od strane profesionalnog branioca ciji zadatak je da obezbedi da interesi okrivljenog budu u potpunosti zasticeni tokom postupka".

Çak i u zemljama anglosaksonskog sistema koje predviđaju pravo okrivljenog da se sam brani, to pravo se kvalifikuje i potcinjava vecim interesima pravde, koje ukljucuje pravo na pravicno sudjenje. U SAD, gde pravo na samozastupanje proizilazi iz ustava, Vrhovni sud stoji na stanovistu da to pravo nije apsolutno: "Pravo okrivljenog da se sam brani ne znaci dozvolu da se narusi dignitet sudnice, niti dozvolu da se ne pridržava relevantnih odredbi procesnog i materijalnog prava" (Slucaj United States v. Faretta, 1975). U slucaju koji je nedavno završen, Apelacioni sud Kalifornije doneo je odluku da optuzeni nema ustavno pravo da se sam brani u postupku po zalbi (Slucaj Martinez v. Court of Appeal of California, 2000). Vece koje sudi Milosevicu takodje je navelo trend u Engleskoj i Velsu, Skotskoj i Kanadi da se zabrani optuzenima za seksualne delikte da vrse unakrsno ispitivanje odredjenih svedoka ili da uopste vrse svoju odbranu.

Vece je takodje ubedljivim smatralo i nastajucu sudsku praksu medjunarodnih krivicnih tribunala. Slucajevi u Medjunardnom krivicnom tribunalu za Ruandu, Specijalnom sudu za Sijera Leone i, naravno, u samom MKSJ-u, podrzavaju stanoviste "da mogu postojati situacije u kojima je prigodno i ispravno za pretresno vece da insistira da odbranu iznosi branilac, a ne sam okrivljeni". Vece je zakljucilo da to treba da se odluci u svakom slucaju posebno.

Zakljucivsi da sudska praksa dozvoljava postavljanje branioca uprkos protivljenju okrivljenog, pretresno vece se osvrnulo na istoriju bolesti okrivljenog od njegovog dolaska u sud i, posebno, od pocetka sudjenja. Postupajuci lekari, ukljucujuci i kardiologa, zakljucili su u nekoliko prilika da su psihicki i fizicki stres prozrokovani sudjenjem doprineli ponavljanim povisenjima krvnog pritiska i pogorsanju Milosevicevog stanja. Njegov neuspeh da prati medicinski tretman identifikovan je kao "verovatno objasnjenje za upornu hipertenziju" poslednjih meseci. Sud je na osnovu medicinskih izvestaja zauzeo sledece stanoviste: "Ako bi okrivljenom bilo dozvoljeno da nastavi da se sam brani, njegovo zdravlje bi se neizbežno pogorsalo, zivot bi mu bio ugrozen, i doslo bi se do toga da ne bi bio sposoban da nastavi da se sam zastupa. Vece smatra da bi se u najboljem slucaju sudjenje cesto prekidalo da bi se okrivljenom omogucilo da se dovoljno oporavi za nastavak postupka".

Na kraju, pretresno vece je navelo mere koje je preduzelo da bi okrivljenom bilo omoguceno da se sam brani, koje su ukljucivale: znacajna odlaganja; postavljanje tri pravna savetnika da mu pomazu u pripremi van sudnice; prosirivanje uloge prijatelja suda "da preduzimaju sustinski posao kao da su branioci kojih se okrivljeni jasno lisio", naloge da se znacajna oprema i sredstva stave na respolaganje okrivljenom, kao sto su aparat za fotokopiranje, faks i kompjuterska oprema, i davanje privilegovanog pristupa njegovim saveticima. Da bi obezbedilo pravicno i ekspeditivno sudjenje, vece je smatra da se u ovom trenutku moraju preduzeti dalji koraci.

Na osnovu svega navedenog, vece je zakljucilo da su rizici za Milosevicevo zdravlje i zivot, kao i perspektiva nastavljenih ozbiljnih narusavanja sudjenja ukoliko bi se nastavio status quo toliko veliki da bi verovatno ugrozili integritet sudskog postupka. "Sa ovakvim stvarima u izgledu, bilo bi neodgovorno da se okrivljenom dozvoli da se sam brani".

Da bi pojasnilo svoje stanoviste vece je naglasilo: "Posledicu preduzimanja ovog kursa trebalo bi posmatrati u sirem kontekstu. Optuzeni i dalje uziva prezumpciju nevinosti, i tuzilastvo mora dokazati njegovu krivicu izvan razumne sumnje. To se nije promenilo. Optuzeni je ovlascen da predstavi u svojoj odbrani sve sto mu je naraspolaganju. To se nije promenilo. Posledica odluke je ogranicena na sredstva kojima se odbrana izvodi i, sasvim sigurno, to nije negativna posledica posto okrivljenom ostavlja mnoge mogucnosti, po kojima on moze imati profesionalnu pomoc branioca i moze aktivno ucestvovati zajedno sa braniocem u pripremanju i iznosanju svog slucaja, ali na drugaciji nacin nego sto je to bilo do sada. Iznad svega, to ga ne lisava prava da govori ili kroz iznosenje dokaza, ispitivanje ili ponovno ispitivanje svedoka sto je vece dozvolilo, odabir i predaju materijalnih dokaza (dokumentacije), i davanje krajnje ocene dokaza. Vece je smatralo vaznim da mu dozvoli da da uvodnu rec slucaja odbrane, sto je on i ucinio".

Zavrzne reci veca upucene su okrivljenom, koji je odbio da prizna autoritet suda i da saradjuje sa postavljenim braniocima. "Pretno vece je zadovoljno sto ce postavljeni branioci uciniti napore da razgovaraju sa okrivljenim o iznosanju njegove odbrane. Ukoliko okrivljeni propusti da saradjuje sa braniocima, sudjenje ce se bez obzira na to nastaviti. Ukoliko taj neuspeh na strani okrivljenog rezultira time da materijali relevantni za odbranu okrivljenog ne budu prezentovani, onda okrivljeni mora snositi odgovornost za to i ne moze tvrditi da je to nepravedno".

Sledeci korak za postavljene braniocce jeste da podnesu pismeni zahtev zalbenom vecu da preinaci odluku pretresnog veca o postavljanju branilaca. Branilac Stiven Kej je naveo da ce urgirati za brzo resavanje zalbe, da bi se ova stvar resila pre no sto se sudjenje nastavi 12.oktobra.

Location: Balkans
Macedonia
Serbia
Kosovo

Topic: War crimes

Focus: Coalition for International Justice (CIJ) Trial Reports Archive (Bos-Hrv-Srp)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/vece-pismeno-obrazlozilo-razloge-za>